



KESKKONNAMINISTEERIUM

Euroopa roheline kokkulepe ja mõned rahastusvõimalused KOVidele

Kati-Liis Kensap

Keskkonnaministeerium, kliimaosakond

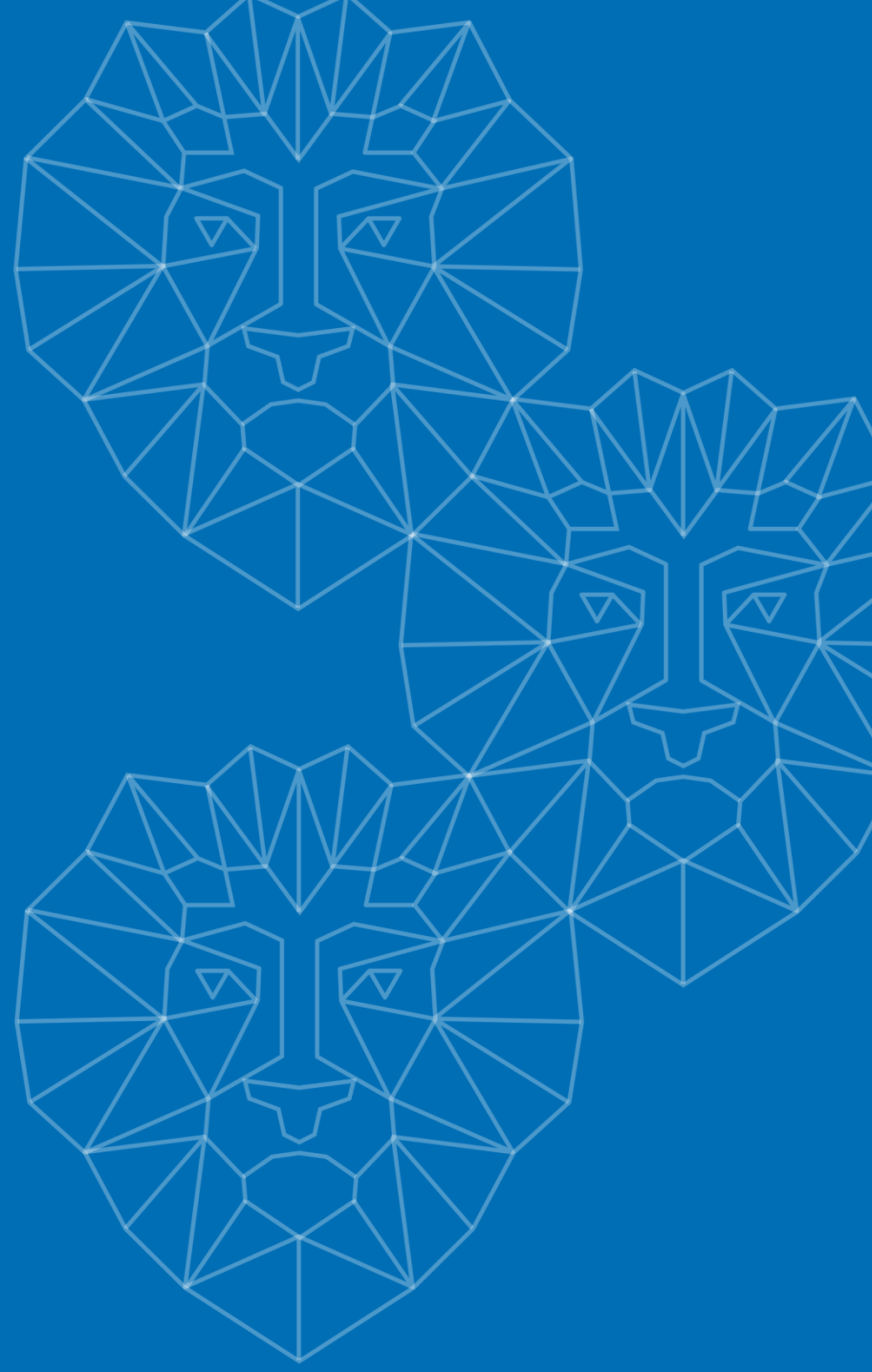
27.10.2020



Käsitletavad teemad

- 1** Euroopa roheline kokkulepe
- 2** Euroopa Majanduspiirkonna toetus – kohalikud kliima ja energiakavad
- 3** Innovatsioonifondi väikeprojektide taotlusvoor
- 4** KOV hoonete energiatõhususe meetmed (CO2 vahendid)

Euroopa roheline kokkulepe



Mis on Euroopa roheline kokkulepe?

- Üks 2019. aasta detsembris ametisse asunud Euroopa Komisjoni kuuest prioriteedist aastateks 2019-2024
- „Majanduskasvu strateegia“, et saavutada kliimaneutraalne (ring)majandus
- 47 eri valdkonna algatust, mille Euroopa Komisjon avalikustab või töötab välja 2020.-2022. aasta jooksul

Euroopa kliimaseadus

- Üks esimesi Rohelise kokkuleppe algatusi
- Selle peamine eesmärk on seada EL-ülene kliimaneutraalsuse eesmärk **õigusaktis**
- Lepitakse kokku **raamistik**, kuidas kliimaneutraalsuse eesmärgini jõuda – kuidas toimub trajektoori ja/või vaheeesmärkide seadmine ja korrapärane edusammude hindamine
- Sellega **ei seata** kliimaneutraalsuse eesmärki liikmesriikidele
- See ei too kaasa otseseid kohustusi KOV-dele
- Euroopa kliimaseadust ei ole veel vastu võetud.

EL kliimaneutraalsus 2050 ja KOVid

- EL kliimaneutraalsuse kokkuleppimine ei too ühtegi otsest kohustust KOV-idel
- Toob kaasa võimalusi muuta KOVi elu- ja ettevõtluskeskkond kaasaegsemaks ja paremaks.
- KOV-id saavad kaasa aidata kliimaneutraalsusele üleminekul olles eeskujuks erinevate uudsete lahenduste kasutuselevõtul.

Komisjoni ettepanek tõsta kliimaambitsiooni aastaks 2030

- Komisjon on hinnanud tegevuspõhimõtteid, mis on vajalikud heitkoguste vähendamiseks 55% võrra 2030. aastaks.
- Meie (EL-i) praegused tegevuspõhimõtted ja riiklikud meetmed aitaksid täieliku rakendamise korral saavutada heitkoguste vähendamise 45% võrra.

Komisjoni ettepanek tõsta kliimaambitsiooni aastaks 2030

Seetõttu on tarvilik eesmärgi saavutamiseks oma tegevust tõhustada. Komisjon plaanib esitada seadusandlikud ettepanekud 2021. aasta juuniks, keskendudes järgmistele valdkondadele:



Taastuvenergia



Energiatõhusus



Maanteetranspordi CO₂ heide



ELi heitkogustega kauplemise süsteem (HKS)



Põllumajandus ning maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus



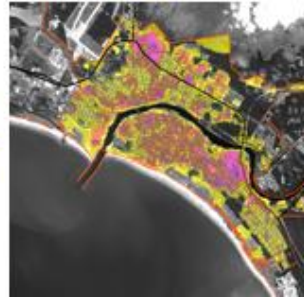
Jõupingutuste jagamine

Euroopa kliimapakt

- Euroopa kliimapakti eesmärk on kaasata kliima- ja keskkonnameetmetesse kodanikke ja kogukondi.
- Euroopa kliimapakt tugineb olemasolevatele meetmetele ja hõlbustab nende elluviimist, lisaks käivitatakse ja rakendatakse uusi tegevusi, mille raames pakutakse õppimis-, vahetus-, ühisloome- ja koostöövõimalusi.
- Euroopa kliimapaktiga on lubatud välja tulla 2020. aasta neljandas kvartalis

Kliimamuutuse mõjuga kohanemine

- Euroopa rohelise kokkuleppe üks algatustest on ka **Euroopa Liidu uus kliimamuutustega kohanemise strateegia**, mis valmib 2021 aasta alguses.
- Täendus KOVidele:
 - jätkuv linnade kliimakindluse ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisuse (*climate proofing*) suurendamine;
 - sini- ja rohetaristu linnades, keskkonnasäästlikud ja targad (sademe)veesüsteemid, ruumiplaneerimise nutikad lahendused, mis tõstavad elukvaliteeti ja aitavad kaasa keskkonnaseisundi paranemisele (sh parandavad toimetulekut vihmavalingute, tormide, üleujutustega, leevendavad soojussaare efekti)



Ringmajanduse tegevuskava

PLAST



Plasti tarbimine peaks järgmise 20 aasta jooksul kahekordistuma.

Aastaks 2050 võib plasti arvele panna 20 % naftatarbimisest, 15 % kasvuhoonegaaside heitest ning ookeanides võib olla rohkem plasti kui kalu.



Võimaluse korral **loobutakse järk-järgult ühekordselt kasutatavatest toodetest** ja need asendatakse vastupidavate korduskasutatavate toodetega.



Mikroplastiga tegelemine – tahtlikult lisatud mikroplasti sisalduse piiramine, mikroplasti suurem kogumine kõigis asjaomastes toote olerusringi etappides.



TOIT JA PAKENDID



2017. aasta oli pakendijäätmete poolest Euroopa jaoks rekordaasta – **173 kg pakendijäätmeid elaniku kohta**



Uued korduskasutamist käsitlevad seadusandlikud algatused, et tootlustussektoris **asendada ühekordselt kasutatavad pakendid**, lauanõud ja söögiriistad korduskasutatavate toodetega, ning ettepanek pakendijäätmete vähendamise sihtmäärade kohta.

JÄÄTMED



Iga kodanik tekitab ligikaudu **pool tonni olmejäätmeid** aastas.

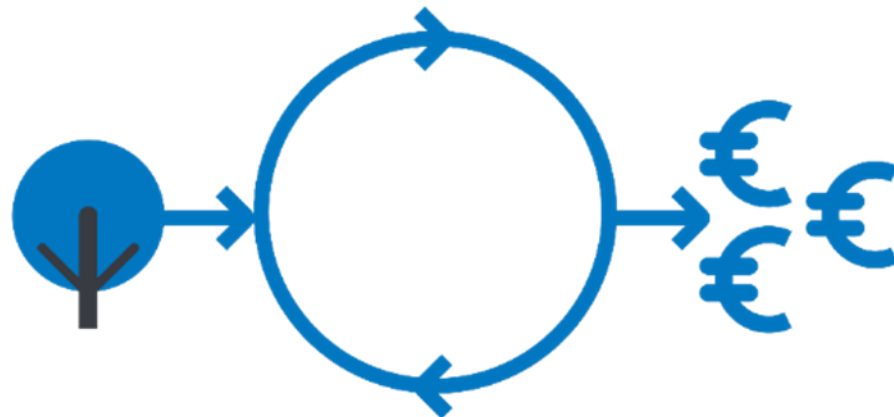


Kehtestatakse meetmed, mille eesmärk on **vältida ja vähendada jäätmeteket** ning suurendada toodetes ringlussevõetud materjali sisaldust, mis aitab minimeerida jäätmeekspordi väljapoole ELi. Käivitatakse toodete liigiti kogumise ja märgistamise ELi mudel. Käivitatakse toodete liigiti kogumise ja märgistamise ELi mudel.



3 detailsemat tegevust KOV seoses

- Jäätmete liigiti kogumise ja märgistamise ühtlustatud mudel ELis
- Avaliku sektori hangetes keskkonnahoidlikke kriteeriumite kasutamine – järkjärguline kohustuslik kasutamine
- Ringmajanduse ülemineku toetamine kohalikul tasandil



Talustaldrikule



tagada Euroopa
elanikele
taskukohane
ja kestlikult
toodetud toit



võidelda
kliimamuutustega



kaitsta
keskkonda



säilitada
elurikkus



suurendada
mahepõllumajanduse
osakaalu

Mürgivaba keskkond



Saastevaba Euroopa

Euroopa inimeste ja looduse kaitsmiseks võtab komisjon vastu nullsaaste tegevuskava, et **vähendada õhu, vee ja pinnase saastumist.**



Elurikkuse strateegia

- taastada kahjustatud maismaa- ja mereökosüsteemid kogu Euroopas – selleks



kasutatakse põllumajandusmaal rohkem **mahepõllumajandust** ja rajatakse **suure elurikkusega maastikuelemente**,



peatatakse ja pööratakse ümber **tolmeldajate** arvukuse vähenemine,



vähendatakse **2030. aastaks 50% võrra** pestitsiidide kasutamist ja nendega kaasnevaid riske,



taastatakse vähemalt **25 000 km** ulatuses jõgede vaba vool,



istutatakse 2030. aastaks **3 miljardit** puud,

Rahastamine, investeeringud

- Euroopa investeerimiskava (sh õiglase ülemineku mehhanism)
- Kestliku investeerimise alused
- Riikide eelarvete keskkonnasäästlikumaks muutmine
- Keskkonna- ja energiaalased riigiabi suunised

Teadus, innovatsioon, haridus, koolitus

- Innovaatiliste lahenduste ja teadusuuringute nõudlus suureneb
- Haridusel ja koolitusel (sh ümberõppel) oluline roll teadlikkuse tõstmisel, üleminekul

Euroopa Majanduspiirkonna toetused

KOVide energia- ja kliimakavade
koostamise toetamine



Euroopa Majanduspiirkonna toetused

- Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) toetusi annavad Island, Liechtenstein ja Norra riigi suuruse ja jõukuse järgi. 1,548 miljardist eurost moodustab Norra toetus 95,8%, Island annab 3% ja Liechtenstein 1,2%.
- EMP toetustest rahastatakse programme 15 Euroopa riigis: Bulgaarias, Horvaatias, Tšehhis, Küprosel, Eestis, Kreekas, Ungaris, Lätis, Leedus, Maltal, Poolas, Portugalis, Rumeenias, Slovakkias ja Sloveenias.
- Toetuste üldeesmärkideks on vähendada majanduslikku ja sotsiaalset ebavõrdsust Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdada kahepoolseid suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel.
- Rahastamisperioodil 2014–2021 on EMP toetuste raames Norra, Islandi ja Liechtensteini toetus Eestile 32,3 miljonit eurot, millest 6 miljonit eurot suunatakse otseselt keskkonna- ja kliimaprojektide elluviimiseks.

Euroopa Majanduspiirkonna toetused

- Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) toetusi annavad Island, Liechtenstein ja Norra riigi suuruse ja jõukuse järgi. 1,548 miljardist eurost moodustab Norra toetus 95,8%, Island annab 3% ja Liechtenstein 1,2%.
- EMP toetustest rahastatakse programme 15 Euroopa riigis: Bulgaarias, Horvaatias, Tšehhis, Küprosel, Eestis, Kreekas, Ungaris, Lätis, Leedus, Maltal, Poolas, Portugalis, Rumeenias, Slovakkias ja Sloveenias.
- Toetuste üldeesmärkideks on vähendada majanduslikku ja sotsiaalset ebavõrdsust Euroopa Majanduspiirkonnas ning tugevdada kahepoolseid suhteid doonor- ja abisaajariikide vahel.
- Rahastamisperioodil 2014–2021 on EMP toetuste raames Norra, Islandi ja Liechtensteini toetus Eestile 32,3 miljonit eurot, millest 6 miljonit eurot suunatakse otseselt keskkonna- ja kliimaprojektide elluviimiseks.

Euroopa majanduspiirkonna perioodi 2014-2021 kliimaprogramm



- Tulemusvaldkonnad:
 - ökosüsteemide tugevdamine (800 000 eurot).
 - Kohalikul tasandil kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise võimekuse suurendamine (3 753 000 eurot)
 - Ringmajanduse põhimõtete tugevdamine (1 800 000 eurot)

EMP: Kohalikul tasandil kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise võimekuse suurendamine



- Tulemusvaldkonna all olevad tegevused:
 - toetatakse KOVide energia- ja kliimakavade koostamist (400 000 eurot)
 - toetatakse KOVide energia- ja kliimakavadest tulenevate meetmete elluviimist (2 853 000 eurot)
 - toetatakse kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise teadlikkuse tõstmiseks õpilastele suunatud õppematerjalide koostamist (500 000 eurot)

KOVide energia- ja kliimakavade koostamise toetamine

- Taotlusvoor eelarve 400 000 eurot
- Toetuse andmise eesmärk on kaasa aidata kohaliku tasandi kliima- ja energiaeesmärkide läbimõtestamisele ja nende saavutamisele parendades keskkonnaseisundit.
- Toetuse andmise tulemusel tõuseb ametnike pädevus ja kohaliku tasandi teadlikkus kliima- ja energiaeesmärkidest ning paraneb elu- ja ettevõtluskeskkonnaga seotud otsuste ja tegevuste kvaliteet.
- Toetuse suurus on 5000-50 000 eurot.
- Toetuse määr on kuni 90%
- Taotleja: KOV või omavalitsuste liit
- Taotlusvoor avatakse nii pea kui võimalik. Hetkel käimas viimaste detailide läbirääkimised doonorriikidega.

KOVide energia- ja kliimakavade koostamise toetamine

- Toetatavad tegevused:
 - kohaliku omavalitsuse arengudokumentide analüüs ning soovitusel kliima- ja energiaeesmärkide täitmiseks;
 - kohaliku omavalitsuse arengudokumentidesse kliima- ja energia valdkondade lisamine;
 - kohaliku omavalitsuse kliima- ja energiakava koostamine;
- KeM annab ette juhise kliima- ja energiaeesmärkide käsitlemisel. Toetuse kasutamise lõpus tarvilik täita aruandlus Excel juhises toodud teemade käsitlemise kohta. (Exceli vorm antakse samuti KeMi poolt ette)

EL Innovatsioonifond



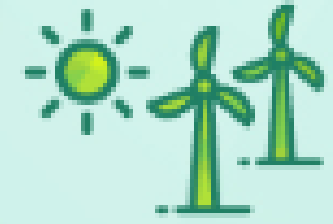
Innovatsioonifond

- Mis see on?
 - Maailma üks suurimaid rahastusprogramme, mille eesmärk on toetada innovaatilisi taastuvenergia ja madalsüsinikutehnoloogiate projekte EL-s ja täita seatud eesmäärke
 - Toetatakse projekte, mis on jätkusuutlikud ja mis arendavaid tehnoloogiaid, millel on potentsiaali olla kasutusel ka aastal 2050.
 - Eesmärk rajada edukaid demo-projekte ja lahendusi võtmetähtsusega tehnoloogiate turule toomiseks *„to demonstrate low- and zero-carbon technologies, which will enable the transition to a decarbonised economy as set out in the long-term emissions reduction strategy“*
 - Lai geograafiline ja tehnoloogiline spekter
 - Eelkäija kandis nime NER300

Innovatsioonifondi väikeprojektide voor

- Mis see on?

- Toetust saavad projektid kogueelarvega kuni 7,5 miljonit eurot
- Toetuse määr kuni 60% kogueelarvest
- Toetatavad tegevused
 - Energia intensiivne tööstus (nt. asendus tooted)
 - Taastusenergia
 - Energia salvestamine
 - CCUS



Renewables



Energy storage



Energy intensive
industries



Carbon capture,
use and storage

Innovatsioonifondi väikeprojektide voor

- Mis see on?
 - Taotlemise protsess on ühe tasemeline
 - Hinnatakse
 - KHG vähendamine
 - Innovatsiooni tase – innovatsioon peab olema suurem kui loomulik protsessi/toote areng
 - Projekti valmidus – oodatakse projekte, mis toovad uued tooted lahendused kohe turule, eks siis tehnoloogia peab olema turuküps
 - Skaleeritaavus
 - Kulutõhusus – kui palju KHG vähendamist saa mis raha eest

Innovatsioonifondi väikeprojektide voor

- Esimene voor
 - Plaanitakse avada detsembris 2020, plaanitav taotluste esitamise tähtaeg märts 2021
 - Plaanitav vooru eelarve on 100 miljonit
 - Lihtsustatud metoodika võrreldes suurprojektide vooruga
 - Innustatakse võtma ettevõtetel projekti konsortsiumisse pioneeriklienti – ehk siis osapoolt kellel on huvi võtta pakutav lahendus kasutusse

KOV hoonete energiatõhususe meetmed (CO2 vahendid)



KOV hoonete energiatõhususe meetmed (CO2 vahendid)

- Voorud avanevad eeldatavalt novembris, tingimused ei ole veel määrusena jõustunud.
 - I Olemasolevate KOV hoonete rekonstrueerimise toetus (ca 10 mln. eurot)
 - II Uute KOV liginullenergiahoonete ehitamise toetus (ca 20 mln. eurot)
- Projektide lõpptähtaeg 31.12.2023
- Voorude avanemisest teavitamise korraldab RTK, sh läbi KOV infolisti. Korraldatakse infopäev.

NB! Toetuse andmise tingimuste koostamisel ja projektide valikukriteeriumides on lähtutud põhimõttest, et tegemist on energiasäästumeetmetega. Lisaks peavad toetatud hooned olema kasutuselt (potentsiaalne sihtgrupp) tulevikukindlad.

Üldised põhimõtted olemasolevate KOV hoonete rekonstrueerimise meetmes

- Toetatavad on energiatõhususe tööd (vastavalt energiaauditile) kasutuses olevas hoones
- Taotleja ja objekti omanik on KOV või KOV konsolideerimisgruppi kuuluv üksus
- Lai spekter hooneid abikõlblik (KOV ülesannete täitmiseks kasutatavad hooned (KOKS § 6 lõiked 1 ja 2))
- Vahendite piirkondlik (NUTS III) eeljaotus (50% baasosa + 50% sõltuvalt elanike arvust)
- Tehniline hindamine (energiasääst ja kulude kokkuhoid)
- Maksimaalse toetuse suuruse vahemik on 360 000–630 000 eurot projekti kohta (sõltub KOV tuludest)

Üldised põhimõtted uute KOV liginullenergiahoonete ehitamise meetmes

- Toetatav on uue liginullenergiahoone ehitamine avalike teenuste osutamiseks (KOKS § 6 lõiked 1 ja 2)
- Lammutada tuleb vähemalt samas mahus kasutuses olevat, taotluse esitamisele eelneval 3-l aastal kasutatud köetavat pinda. (Mitte parem kui D energiaklass).
- Taotleja: KOV või KOV konsolideerimisgruppi kuuluv üksus
- Hinnatakse nii energiasäästu, hoone projektlahendust, (eelprojekt) asukohta, kui ka teenus(t)e jätkusuutlikkust (sihtrühma rahvastikuprognosis)
- Maksimaalse toetuse suuruse vahemik 600 000 – 1 050 000 eurot projekti kohta (sõltub KOV tuludest).



KESKKONNAMINISTEERIUM

Aitäh kuulamast!

Kati-Liis Kensap

Peaspetsialist

Kati-liis.Kensap@envir.ee

